Socialdepartementet

Datum	Diarienummer
2026-10-29	Ä 2026–1806

Remissvar – Promemoria ”Sjukpenninggrundande inkomst för personer med inkomst av näringsverksamhet”, S2026/01524

Tillväxtverket arbetar för konkurrenskraftiga företag och en hållbar utveckling i alla delar av Sverige. Myndigheten gör detta genom att skapa förutsättningar för stärkt konkurrenskraft, ökad innovation, förbättrad omställningsförmåga och en hållbar utveckling i hela landet.

Tillväxtverket är beredskapsmyndighet och sektorsansvarig myndighet för industri, byggande och handel. Verksamheten bedrivs inom tre politikområden – regional utvecklingspolitik, landsbygdspolitik och näringspolitik – som är ömsesidigt förstärkande.

Tillväxtverket arbetar för att fler ska kunna starta, driva och utveckla företag på likvärdiga villkor. I detta ingår att uppmärksamma hur regelverk och ramvillkor påverkar förutsättningarna för entreprenörskap och företagande. Trygghetssystemens utformning är en del av dessa ramvillkor, eftersom de påverkar den ekonomiska tryggheten för personer som väljer att starta och driva företag.

Tillväxtverkets yttrande avgränsas till de delar av promemorian som rör beräkningen av sjukpenninggrundande inkomst (SGI) för personer med inkomst av näringsverksamhet, inklusive förslagen som berör kombinatörer och personer som befinner sig i olika skeden av företagandet.

Remissvaret är skrivet utifrån dessa utgångspunkter.

Sammanfattning

- Tillväxtverket välkomnar ambitionen att göra reglerna för beräkning av SGI för personer med inkomst av näringsverksamhet tydligare, mer förutsebara och enklare att tillämpa.

- Tillväxtverket anser samtidigt att den föreslagna beräkningsmodellen behöver kompletteras med en begränsad möjlighet till alternativ bedömning när

Godkänd av Åsa Bjelkeby

historiska inkomstuppgifter inte speglar företagarens aktuella och varaktiga inkomstförhållanden.

- Tillväxtverket anser att konsekvensanalysen behöver utvecklas för att tydligare visa hur förslagen påverkar olika grupper av företagare och hur utfallet varierar mellan företagare med olika inkomstmönster och förutsättningar. Analysen bör även belysa om konsekvenserna skiljer sig mellan branscher, exempelvis till följd av säsongsvariationer, projektbaserade intäkter eller förändringar i efterfrågan.

- Tillväxtverket vill särskilt uppmärksamma situationen för företagare i förändrings- och tillväxtfaser, kombinatörer samt företagare som går från uppbyggnadsskedets särskilda SGI-regler till ordinarie beräkningsregler.

- Tillväxtverket anser att det behövs tydlig information om hur de nya reglerna ska tillämpas och en uppföljning av reformens faktiska konsekvenser efter ikraftträdandet.

Tydligare och mer förutsebara regler behöver förenas med ett ändamålsenligt försäkringsskydd

Promemorian föreslår en ny beräkningsregel för SGI för personer med inkomst av aktiv näringsverksamhet. Förslaget innebär att beräkningen ska utgå från historiska inkomstuppgifter som har fastställts genom beslut om slutlig skatt. SGI ska bestämmas till det högsta av överskottet från det senaste beslutet om slutlig skatt och genomsnittet av överskotten från de två föregående beskattningsåren. Promemorian föreslår även att vissa socialförsäkringsförmåner ska likställas med inkomst av näringsverksamhet vid beräkningen och att tidigare inkomster ska räknas om med hänsyn till förändringen av prisbasbeloppet.

Tillväxtverket delar bedömningen att nuvarande regler behöver utvecklas. Tydligare beräkningsgrunder kan bidra till ökad förutsebarhet för företagare, en mer enhetlig tillämpning och en effektivare handläggning. Att använda redan fastställda och verifierbara inkomstuppgifter kan också minska osäkerheten kring vilka uppgifter som ligger till grund för bedömningen.

Tillväxtverket anser dock att det är viktigt att förenkling och effektivare handläggning inte blir de enda utgångspunkterna för utformningen av reglerna. Reglerna behöver också ge ett rimligt och ändamålsenligt försäkringsskydd för företagare vars inkomster förändras över tid. Företagande skiljer sig från anställning genom att inkomster kan variera mellan år och påverkas av bland annat investeringar, uppdragsvolymer, konjunktur, säsongsvariationer och verksamhetens utvecklingsfas.

Historiska inkomster kan därför ge en stabil grund för beräkningen, men de behöver inte alltid ge en rättvisande bild av företagarens aktuella inkomstförhållanden. En företagare kan exempelvis ha haft låga inkomster under ett etableringsår men därefter byggt upp en verksamhet med stabila och högre intäkter. Omvänt kan tidigare höga inkomster ge en missvisande bild av den aktuella situationen om verksamheten har förändrats väsentligt och varaktigt.

Tillväxtverket anser därför att det behöver finnas en balans mellan standardiserade regler och möjligheten att hantera situationer där historiska uppgifter inte längre är representativa. En sådan balans är viktig för att reformen ska bidra både till förutsebarhet och till ett försäkringsskydd som fungerar för företagare med olika förutsättningar.

Mot denna bakgrund tillstyrker Tillväxtverket inriktningen mot tydligare och mer förutsebara beräkningsregler, men anser att den föreslagna modellen behöver kompletteras med en begränsad möjlighet till alternativ bedömning.

En avgränsad alternativregel kan förena förutsebarhet med rimliga individuella bedömningar

Promemorian bedömer att det inte bör införas någon alternativ beräkningsregel som gör det möjligt att, vid sidan av historiska inkomster, fastställa SGI utifrån aktuella eller förväntade inkomster. Ett viktigt skäl är att en sådan möjlighet skulle kunna göra handläggningen mer komplicerad och mindre enhetlig.

Tillväxtverket har förståelse för dessa överväganden. En alternativregel bör inte innebära att samtliga ärenden behöver genomgå en mer omfattande individuell prövning eller att det skapas en ny osäkerhet kring hur SGI ska beräknas. Samtidigt anser myndigheten att det finns skäl att överväga en tydligt avgränsad möjlighet till alternativ bedömning när den försäkrade kan visa att historiska inkomstuppgifter inte speglar en väsentlig och varaktig förändring av den aktuella inkomsten.

En sådan möjlighet skulle exempelvis kunna aktualiseras när verksamheten har utvecklats på ett sätt som innebär att tidigare års överskott inte längre ger en rättvisande bild av inkomstförhållandena. Bedömningen skulle behöva bygga på verifierbara uppgifter och tydliga beviskrav samt endast göras på den försäkrades begäran. Därigenom skulle huvudregeln även fortsättningsvis kunna vara enkel och förutsebar, samtidigt som risken minskar för att historiska uppgifter får orimligt stor betydelse i enskilda fall.

Tillväxtverket anser mot denna bakgrund att regeringen bör överväga en begränsad alternativregel för situationer där det finns verifierbara belägg för att de historiska inkomstuppgifterna inte längre ger en rättvisande bild av företagarens aktuella och varaktiga inkomstförhållanden.

Konsekvensanalysen behöver tydligare visa vilka företagare som påverkas

Tillväxtverket anser att det behövs ett tydligare underlag för att bedöma hur den föreslagna beräkningsmodellen påverkar olika grupper av företagare. Det är viktigt att kunna bedöma inte bara reformens samlade effekter eller den genomsnittliga förändringen av SGI, utan också hur utfallet fördelas mellan företagare med olika förutsättningar.

Företagare utgör inte en enhetlig grupp. De kan skilja sig åt när det gäller företagsform, verksamhetens ålder, bransch, inkomstnivå och hur stabila inkomsterna är över tid. För vissa kan den föreslagna modellen innebära en tydlig förbättring genom att beräkningen blir mer förutsebar. För andra kan historiska inkomstuppgifter innebära att SGI inte motsvarar den aktuella inkomstsituationen.

Tillväxtverket ser särskilt behov av att belysa följande grupper och situationer.

- Företagare i uppstarts- och tillväxtfas. Det behöver framgå hur reglerna samspelar med bestämmelserna om SGI under uppbyggnadsskedet och vilka förutsättningar som gäller när den särskilda perioden upphör. En övergång till ordinarie regler bör inte leda till en oförutsedd försämring av försäkringsskyddet utan att konsekvenserna har analyserats.

- Företagare med varierande inkomster. Företag med säsongsvariationer, projektbaserade uppdrag eller stora skillnader i intäkter mellan beskattningsår kan påverkas på andra sätt än företag med jämna och stabila överskott. Det behöver framgå hur väl den föreslagna beräkningsmodellen hanterar sådana variationer.

- Kombinatörer. Personer som kombinerar anställning med företagande rör sig mellan olika former av sysselsättning. Promemorian innehåller särskilda regler för beräkningen av SGI av anställning, men det behöver tydliggöras hur de olika inkomstslagen samspelar i den samlade bedömningen och vilka konsekvenser reglerna får när inkomsterna från anställning respektive näringsverksamhet förändras.

- Företagare med olika företagsformer. Det behöver framgå vilka grupper som omfattas av förslaget och vilka som berörs av andra regler. Särskilt viktigt är att tydliggöra skillnaderna mellan enskild näringsverksamhet och aktiebolag, där ägarens ersättning och företagets resultat behandlas olika i SGI-sammanhang.

Tillväxtverket anser även att konsekvensanalysen bör belysa om förslagen kan få olika konsekvenser beroende på bransch och verksamhetens inkomstmönster. Förutsättningarna att bedriva företag och generera inkomster varierar mellan olika delar av näringslivet. I exempelvis byggverksamhet, besöksnäring, kulturella och kreativa branscher samt konsultverksamhet kan inkomster påverkas av säsongsvariationer, projektcykler, variationer i efterfrågan och uppdragsvolym till följd av konjunkturläget. Detta är exempel på förhållanden som kan behöva undersökas närmare, inte ett ställningstagande om att förslaget redan har visats få negativa konsekvenser i dessa branscher.

Sådana variationer kan innebära att tidigare års överskott inte alltid ger en rättvisande bild av företagarens aktuella inkomstförhållanden. Samtidigt kan effekterna skilja sig åt mellan företag inom samma bransch beroende på verksamhetens utvecklingsfas, företagsform och hur inkomsterna fördelas över tid. En analys som enbart utgår från genomsnittliga effekter riskerar därför att inte synliggöra vilka företagare som påverkas mest av den föreslagna modellen.

Tillväxtverket anser därför att konsekvensanalysen bör undersöka om utfallet skiljer sig mellan branscher och mellan företagare med olika inkomstmönster. Det bör också framgå vilka grupper som får en mer förutsebar beräkning och vilka som riskerar att få en SGI som inte motsvarar deras aktuella och varaktiga inkomstförhållanden. En sådan analys skulle ge ett bättre underlag för att bedöma om modellen fungerar ändamålsenligt för företagare med olika förutsättningar.

Tillväxtverket vill betona att dessa skillnader är viktiga även ur ett bredare näringspolitiskt perspektiv. Ett trygghetssystem som är svårt att förstå eller som upplevs ge oförutsebara konsekvenser kan påverka människors förutsättningar att starta och fortsätta driva företag. Det är därför angeläget att konsekvenserna bedöms utifrån hur företagande faktiskt bedrivs och utvecklas över tid.

Tillväxtverket anser att konsekvensanalysen bör kompletteras med en tydligare individbaserad analys av vilka grupper som får högre respektive lägre SGI enligt den föreslagna modellen. Om det inte är möjligt att ta fram ett tillräckligt underlag före beslut bör regeringen säkerställa att förslagens utfall följs upp systematiskt efter ikraftträdandet.

Trygghetssystemens utformning är en del av förutsättningarna för företagande

Tillväxtverket har i tidigare arbete uppmärksammat att trygghetssystemens utformning påverkar företagares villkor och möjligheter att kombinera företagande med andra delar av livet. I myndighetens kunskapsöversikt om kvinnors företagande[1] har bland annat svårigheter att nyttja trygghetssystemen uppmärksammats, exempelvis i samband med sjukdom och föräldraledighet.

Dessa frågor är relevanta för företagare generellt och bör inte betraktas enbart som en jämställdhetspolitisk fråga. Trygghetssystemens utformning är ett ramvillkor för företagande och behöver fungera för människor med olika livssituationer och former av sysselsättning.

Företagande är en del av arbetsmarknaden. Människor kan gå från anställning till företagande, kombinera anställning med en egen verksamhet eller återgå till anställning efter en period som företagare. Regelverk och trygghetssystem behöver därför utformas med hänsyn till att individers arbetsliv och inkomster kan förändras över tid.

Tillväxtverket anser att förslagen bör bedömas utifrån hur väl de bidrar till ett trygghetssystem som är begripligt och förutsebart, samtidigt som det fungerar för företagare med olika inkomstmönster och förutsättningar. En ordning som minskar osäkerheten vid beräkningen av SGI är positiv, men den bör inte samtidigt skapa nya eller oproportionerliga osäkerheter för grupper vars inkomster förändras på ett sätt som historiska uppgifter inte fångar.

Tydlig information och uppföljning behövs vid genomförandet

För att de föreslagna reglerna ska kunna tillämpas på ett förutsebart sätt behöver företagare få tydlig och samordnad information om hur SGI beräknas, vilka inkomstuppgifter som används och vilka omständigheter som kan påverka bedömningen. Det gäller särskilt företagare som befinner sig i en övergång mellan uppbyggnadsskedet och de ordinarie reglerna, kombinatörer och företagare vars inkomster varierar mellan år.

Tillväxtverket anser därför att det är viktigt att informationen om de nya reglerna utformas så att den är lätt att förstå och når berörda företagare i god tid. Samordning mellan berörda myndigheter kan bidra till att minska risken för missförstånd och göra det enklare för företagare att förstå konsekvenserna av sina inkomstförhållanden.

Tillväxtverket anser vidare att förslagen bör följas upp efter ikraftträdandet. Uppföljningen bör omfatta hur reglerna tillämpas i praktiken, vilka grupper som får förändrad SGI och om målen om ökad förutsebarhet och effektivare handläggning uppnås. Den bör även belysa om det finns återkommande situationer där historiska inkomstuppgifter inte ger en rättvisande bild av företagarens aktuella inkomstförhållanden.

Uppföljningen bör, i den mån underlaget medger det, även undersöka om konsekvenserna skiljer sig mellan branscher och mellan verksamheter med olika

---

[1] Kunskapsöversikt *Kvinnors företagande. Tre decennier av framsteg och utmaningar.* Rapport 0460, Tillväxtverket.

inkomstmönster. Det skulle ge bättre kunskap om huruvida den föreslagna modellen fungerar likvärdigt för företagare med exempelvis stabila årsöverskott respektive mer säsongs- eller projektberoende inkomster.

En sådan uppföljning skulle ge ett bättre underlag för att bedöma om reglerna fungerar som avsett och om det finns behov av justeringar. Den skulle också bidra till ökad kunskap om hur trygghetssystemens utformning påverkar förutsättningarna för att starta, driva och utveckla företag.

Mot denna bakgrund välkomnar Tillväxtverket ambitionen att skapa tydligare och mer förutsebara regler för beräkning av SGI för personer med inkomst av näringsverksamhet. Tillväxtverket anser samtidigt att en historisk beräkningsmodell behöver förenas med en begränsad möjlighet till alternativ bedömning när det finns verifierbara belägg för en väsentlig och varaktig förändring av företagarens inkomstförhållanden. Tillväxtverket anser också att konsekvensanalysen behöver tydligare visa hur förslagen påverkar olika grupper av företagare och att förslagens faktiska effekter bör följas upp efter ikraftträdandet. I konsekvensanalysen och uppföljningen bör särskild uppmärksamhet riktas mot skillnader i inkomstmönster mellan branscher och verksamheter, så att eventuella skillnader i utfallet kan identifieras och bedömas.

Beslut i detta ärende har fattats av tillförordnad avdelningschef Åsa Bjelkeby.
I handläggningen har Karin Aase, Lena Eckerdal Rimsten och Lejla Babajic Löfgren deltagit. Lejla Babajic Löfgren har varit föredragande.

Åsa Bjelkeby

Lejla Babajic Löfgren